

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 180/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 1 Tos 5/2022-7513 zo 14. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 Tos 5/2022 a jeho uznesením zo 14. januára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný skutkový stav veci:
3. Dňa 19. novembra 2021 sa sťažovateľ mal zúčastniť hlavného pojednávania na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) od 9.00 h, pričom svoju neúčast' na ňom ospravedlnil podaním z 19. novembra 2021, na ktorom neuviedol konkrétny dôvod svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní.
4. Uznesením okresného súdu č. k. 1 Tk 3/2021 z 19. novembra 2021 bola sťažovateľovi ako obhajcovi obvineného uložená poriadková pokuta 500 eur z dôvodu neospravedlnenej neúčasti na hlavnom pojednávaní týkajúcom sa rozsiahlej drogovej trestnej činnosti, v ktorej ide o prípad povinnej obhajoby. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd napadnutým uznesením zamietol.

5. Okresný súd v zápisnici z hlavného pojednávania z 19. novembra 2021 na strane 3 konštatoval, že sťažovateľ sa ospravedlnil bez uvedenia dôvodu a že je prítomný náhradný obhajca.

6. Ospravedlneniu sťažovateľa predchádzala jeho komunikácia s náhradným obhajcom, či na toto hlavné pojednávanie príde. Keď náhradný obhajca sťažovateľovi potvrdil, že sa hlavného pojednávania zúčastní, tým bola vec pre sťažovateľa vyriešená, pretože nemal úmysel ani jedno hlavné pojednávanie svojou neprítomnosťou zmariť a klient sťažovateľa s týmto súhlasil. Sťažovateľ sa tak 19. novembra 2021 od 9.00 h zúčastnil na hlavnom pojednávaní na Okresnom súde Trenčín vo veci sp. zn. 8 T 85/2021, kde nemal možnosť situáciu vyriešiť inak (ako však vyplýva z rozhodnutia okresného súdu, ktoré pripojil k ústavnej sťažnosti, o termíne hlavného pojednávania na okresnom súde sa sťažovateľ dozvedel ešte 20. septembra 2021, pozn.)

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru takto:

a) konkrétne nesúhlasí so závermi krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty, pretože nie je pravdou, že sa sťažovateľ žiadnym spôsobom neospravedlnil zo svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia súdov tiež vyplýva, že sťažovateľovi bola ukladaná poriadková pokuta aj za to, že si pomýlil inštitút náhradného obhajcu, a tiež za rozpor s etickým kódexom advokáta. Krajský súd v napadnutom uznesení sa nezaobrá tým, za čo bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta, keď svoju neúčasť ospravedlnil, naopak, iba vyslovuje právny názor na inštitút náhradného obhajcu. Teda toto rozhodnutie nereaguje na základ sťažnosti sťažovateľa;

b) poukazuje na to, že v súdnej praxi bolo riešených niekoľko podobných prípadov nezákonného uloženia poriadkovej pokuty, pričom súdy zaujali stanovisko, že v takýchto prípadoch je uloženie pokuty neprímerane prísne a nezákonné (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tošs 16/2008 zo 4. decembra 2008, č. k. 4 To 46/2000 z 20. septembra 2000 a tiež č. k. 3 To 52/2006 zo 14. júna 2006, v ktorom vyslovil, že *„je potrebné zohľadniť, či práve v dôsledku nedostavenia sa obhajcu došlo k zmareniu hlavného pojednávania, ak toto bolo objektívne odročené aj z iných dôvodov, je potrebné hodnotiť, či k odročeniu hlavného pojednávania prispela neúčasť obhajcu takým zásadným spôsobom, aby bolo potrebné uložiť poriadkovú pokutu“*. Aj podľa „R 87/2000“ pri výmere poriadkovej pokuty obhajcovi za neospravedlnenú neúčasť na hlavnom pojednávaní treba brať do úvahy na jednej strane význam a dôležitosť zmareného procesného úkonu a na druhej strane, v prípade opakovaného odročovania hlavného pojednávania, aj celkovú disciplinovanosť obhajcu v prerokováanej veci;

c) ako príklad poukazuje tiež na rozhodnutia ústavného súdu „č. k. II. ÚS 360/2019“ (ide o rozhodnutie z 28. novembra 2019 alebo „III. ÚS 67/2018“ – ide o rozhodnutie z 13. februára 2018 o odmietnutí sťažností iných advokátov, ktorým boli uložené poriadkové pokuty všeobecnými súdmi, pozn.);

d) sťažovateľ ešte podotýka, že ak by vo veci nebol náhradný obhajca určený súdom, situáciu na hlavnom pojednávaní by riešil substitučným zastúpením, na čo má tiež súhlas klienta.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04). Z postavenia ústavného súdu teda vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

9. Predmetom ústavného prieskumu, aj keď v obmedzenej miere, sú aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút. Dôvodnosť uloženia pokuty sťažovateľovi ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. II. ÚS 99/2020). V rámci doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu možno identifikovať skupinu rozhodnutí, v ktorých ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo postupom, resp. rozhodnutím všeobecných súdov alebo iných orgánov verejnej moci pri ukladaní poriadkových pokút (II. ÚS 374/06, II. ÚS 195/06, I. ÚS 41/2015).

10. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdному prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018).

11. Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle (IV. ÚS 562/2018).

12. Ústavný súd konštantne judikuje, že odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03,

III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

13. Ústavný súd po oboznámení sa s argumentáciou sťažovateľa preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a v záujme presvedčivosti vlastnej rozhodovacej činnosti považoval za potrebné poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorá nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti, a teda rozhodnutie je ústavne akceptovateľné a udržateľné.

14. Krajský súd uviedol: «... *V trestnej veci pre obzvlášť závažný zločin je povinná obhajoba v zmysle ustanovenia § 37 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku... Z tohto dôvodu je nepopierateľné, že obhajca obvineného v konaní pred súdom je povinný sa zúčastňovať všetkých úkonov, o ktorých rozhoduje predseda senátu ako ten, ktorý hlavné pojednávanie vedie, vydáva všetky opatrenia smerujúce na zabezpečenie jeho riadneho priebehu, ako mu to vyplýva z ustanovenia § 253 odsek 1 veta prvá Trestného poriadku... Nadriadený súd nepovažuje za svoju povinnosť obhajcovi - advokátovi - absolventovi právnickej fakulty univerzitného smeru vysvetľovať, aký je rozdiel medzi statusom zvoleného obhajcu a náhradného obhajcu. Pretože však obhajca opakovane zdôrazňuje skutočnosť, že svoju prítomnosť na hlavnom pojednávaní dňa 19.11.2021 „zabezpečil“ prostredníctvom náhradného obhajcu, považuje za potrebné uviesť nasledovné:*

1) zvolený obhajca získava svoj status písomným splnomocnením obvineného ako je to uvedené v ustanovení § 39 odsek 1 Trestného poriadku. Týmto prejavom vôle vzniká medzi obvineným a obhajcom záväzok o úhrade odmeny i zodpovedajúcich nákladov spojených s obhajobou, pokiaľ obhajoba sa nekoná pro bono.

2) náhradný obhajca nadobúda svoj status rozhodnutím súdu v zmysle § 42 odsek 1 Trestného poriadku, z dôvodu obavy, že by neprítomnosťou zvoleného obhajcu mohlo dôjsť k zmareniu úkonu súdu. Náklady spojené s obhajobou vykonávajúcou náhradným obhajcom hradí štát...

Ak preto zvolený obhajca „sa dohaduje“ s náhradným obhajcom o účasti na konkrétnych úkonoch určených súdom,

1) zasahuje do výkonu právomoci predsedu senátu ohľadne ním určenej alebo zákonom vyžadovanej povinnosti prítomnosti všetkých osôb na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí alebo inom úkone - § 253 odsek 1 Trestného poriadku

2) bez oprávnenia určuje úlohy náhradnému obhajcovi, ktorý bol ustanovený rozhodnutím súdu a zvyšuje náklady štátu pri zabezpečovaní povinnej obhajoby v danej veci

3) ohrozuje vlastnú dôveryhodnosť pri výkone obhajoby obvineného, pretože je povinný plnohodnotne chrániť jeho práva a oprávnené záujmy a pokiaľ jednotlivé úkony nevykonáva s odbornou starostlivosťou tak, ako mu to ustanovuje § 18 odsek 5 zákona o advokácii, spochybňuje svoje právo na odmenu.

4) prekračuje svoje oprávnenia i tým, že plná moc od obvineného mu neumožňuje (a ani nemôže umožniť) sa dať zastúpiť (na podklade jeho rozhodnutia) náhradným obhajcom... Z toho dôvodu bolo rozhodnutie súdu I. stupňa zabezpečiť plynulosť konania v danej trestnej veci i zodpovedajúcu autoritu súdu za súladný so zákonom. Výšku sankcie považuje vzhľadom na závažnosť prejednávanej veci i záujem súdu na bezporuchovom priebehu súdneho konania v takto závažnej trestnej veci nadriadený súd za primeranú aj vzhľadom na osobu obhajcu, ktorý rovnakým spôsobom, ako mu je v tejto veci vytýkaná, konal aj na hlavnom pojednávaní zo dňa 03.12.2021.»

15. Z odôvodnenia teda vyplýva, že nepochybne v tomto prípade krajský súd správne konštatoval nesprávny a laxný postoj sťažovateľa k veci. Dôvody jeho rozhodnutia sú pre ústavný súd zrozumiteľné a dostatočne logické, pretože vychádzajú zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Namietané vady sťažovateľa, ako aj uvádzané príklady z judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu v bode 7 písm. a) až c) nedosahujú ústavne relevantnú intenzitu a nemajú vplyv na vecnú správnosť či vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

16. Na tomto skutkovom základe ústavný súd konštatuje, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (prípadne práv podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Preto ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu